

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 16. kesäkuuta 2023
(OR. fi)

10770/23

Toimielinten välinen asia:
2023/0180 (NLE)

ACP 59
WTO 81
RELEX 750
COAFR 205
FDI 9

EHDOTUS

Lähtettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	16. kesäkuuta 2023
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2023) 312 final
Asia:	Ehdotus NEUVOSTON PÄÄTÖKSEKSI Euroopan unionin ja Angolan tasavallan välisen kestävien investointien helpottamista koskevan sopimuksen allekirjoittamisesta Euroopan unionin puolesta

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2023) 312 final.

Liite: COM(2023) 312 final

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 16.6.2023
COM(2023) 312 final

2023/0180 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

**Euroopan unionin ja Angolan tasavallan välisen kestävien investointien helpottamista
koskevan sopimuksen allekirjoittamisesta Euroopan unionin puolesta**

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Vuonna 2020 ehdotus ”kehittää kunnianhimoisempia järjestelyjä Afrikkaan tehtävien investointien edistämiseksi, houkuttelemiseksi ja tukemiseksi” sisällytettiin kokonaisvaltaiseen EU–Afrikka-strategiaan¹.

Angolan tasavalta, jäljempänä ’Angola’, on EU:sta tulevien investoijien 7. suurin investointikohde Afrikan mantereella, ja sen osuus on 5,4 prosenttia EU:n suorista ulkomaisista investoinneista (9,9 miljardia euroa suoria ulkomaisia investointeja vuonna 2020). Vaikka Angolan talous perustuukin nykyisin sen runsaisiin raaka-aine- ja energiavaroihin, maa pyrkii monipuolistamaan talousmalliaan ja on viime vuosina tehnyt paljon investointiympäristön parantamiseksi ulkomaisten ja paikallisten investoijien kannalta. Angola on aloittamassa neuvotteluja liittyäkseen EU:n ja eteläisen Afrikan kehitysyhteisön (SADC) talouskumppanuussopimusmaiden (EPA-maiden) väliseen talouskumppanuussopimukseen (EPA). Talouskumppanuussopimus ei kuitenkaan sisällä investointeja koskevia erityisiä määräyksiä.

Euroopan komission johtava varapuheenjohtaja Valdis Dombrovskis ja Angolan kauppaja- ja teollisuusministeri Victor Fernandes vahvistivat 8. syyskuuta 2020 annetussa yhteisessä lausumassa aikomuksensa käynnistää alustavat keskustelut talouskumppanuussopimuksen lisäksi EU:n ja Angolan investointisopimuksesta, joka koskee investointien helpottamista².

Komissio hyväksyi 23. maaliskuuta 2021 suosituksen neuvoston päätökseksi³ luvan antamisesta aloittaa neuvottelut investointien helpottamista koskevasta Euroopan unionin ja Angolan tasavallan välisestä sopimuksesta. Euroopan unionin neuvosto antoi 26. toukokuuta 2021 luvan aloittaa neuvottelut⁴ ja hyväksyi neuvotteluohjeet.

EU ja Angola käynnistivät 22. kesäkuuta 2021 neuvottelut kestävien investointien helpottamista koskevasta sopimuksesta, jäljempänä ’sopimus’. Neljän neuvottelukierroksen jälkeen EU ja Angola saivat neuvottelut päätökseen 18. marraskuuta 2022.

Sopimuksen yleisenä tavoitteena on parantaa investointiympäristöä ja helpottaa investointien käynnistämistä ja ylläpitämistä EU:n ja Angolan välillä suoria ulkomaisia investointeja koskevien nykyaikaisten ja yksinkertaistettujen sääntöjen, toimenpiteiden ja menettelyjen pohjalta. Tällä tavalla sopimus edistää kestävästä kehityksestä, talouskasvusta ja työpaikkojen luomisesta ja vahvistaa kahdenvälisiä investointisuhteita. Se tarjoaa myös vakaan pohjan edistää Angolan talouden monipuolistamista ja sen yhdentymistä maailmantalouteen.

Tämä sopimus on ensimmäinen EU:n koskaan neuvottelema sopimus investointien helpottamisesta, ja liitteenä oleva ehdotus neuvoston päätökseksi muodostaa oikeudellisen välineen, jolla annetaan valtuutus allekirjoittaa sopimus Euroopan unionin puolesta.

¹ 2020 Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Tavoitteena kokonaisvaltainen EU–Afrikka-strategia, JOIN(2020) 4 final <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A52020JC0004>

² https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/84859/5th-angola-eu-ministerial-meeting-joint-way-forward_en

³ Suositus: Neuvoston päätös luvan antamisesta aloittaa neuvottelut investointien helpottamista koskevasta Euroopan unionin ja Angolan tasavallan välisestä sopimuksesta, COM(2021) 138 final.

⁴ Neuvoston päätös luvan antamisesta aloittaa neuvottelut Angolan tasavallan kanssa investointien helpottamista koskevasta sopimuksesta, 8441/21, 20.5.2021.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Edellä esitetyt tavoitteet ovat yhdenmukaiset Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) kanssa, jonka mukaan EU:n tulisi ”kannustaa kaikkien maiden yhdentymistä maailmantalouteen, muun muassa poistamalla asteittain kansainvälisen kaupan esteitä”⁵.

Tavoitteet ovat myös täysin linjassa Cotonoun sopimuksen⁶ tavoitteiden sekä niissä edistettyjen yleisten periaatteiden kanssa.

Sopimus vastaa keskeistä toimea 12 (”pyritään kestäviin investointisopimuksiin Afrikan ja eteläisen naapuruston kanssa”) komission kauppapolitiikan uudelleentarkastelussa⁷; siinä komissio ilmaisi aikomuksensa ”ehdottaa uutta kestävien investointien aloitetta asiasta kiinnostuneille kumppaneille tai alueille Afrikassa ja eteläisessä naapurustossa [...]erillisinä investointisopimuksina tai osana nykyisten kauppasopimusten uudistamista.”

Sopimus täydentää myös kehitystä edistävien investointien helpottamista koskevaa tulevaa sopimusta, josta neuvotellaan parhaillaan Maailman kauppajärjestössä.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Tavoitteet ovat yhdenmukaisia muiden EU:n politiikkojen, erityisesti EU:n kehityspolitiikan, tavoitteiden kanssa.

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

- **Oikeusperusta**

Unionin tuomioistuimen 16. toukokuuta 2017 EU:n ja Singaporen välisestä vapaakauppasopimuksesta antaman lausunnon 2/15 perusteella katsotaan, että kaikki sopimuksen kattamat alat kuuluvat EU:n yksinomaisen toimivallan piiriin ja erityisesti SEUT-sopimuksen 207 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan (ulkomaiset suorat sijoitukset).

Unioni allekirjoittaa näin ollen tämän sopimuksen SEUT-sopimuksen 218 artiklan 5 kohdan mukaisen neuvoston päätöksen nojalla ja tekee sen SEUT-sopimuksen 218 artiklan 6 kohdan mukaisen neuvoston päätöksen nojalla saatuaan Euroopan parlamentin hyväksynnän.

- **Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)**

Tämä sopimus ei kata aloja, jotka eivät kuulu EU:n yksinomaiseen toimivaltaan.

- **Suhteellisuusperiaate**

Tämä sopimus on linjassa suhteellisuusperiaatteen kanssa, sillä kansainvälisen sopimuksen tekeminen on asianmukainen väline vastavuoroisten oikeuksien ja velvollisuuksien vahvistamiseksi kansainvälisen oikeuden subjektin, kuten jonkin ulkomaan, kanssa.

⁵ SEU-sopimuksen 21 artiklan 2 kohdan e alakohta.

⁶ Cotonoussa 23. kesäkuuta 2000 allekirjoitettu Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän jäsenten sekä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden välinen kumppanuussopimus.

⁷ Komission tiedonanto: Kauppapolitiikan uudelleentarkastelu – Avoin, kestävä ja määrätietoinen kauppapolitiikka, COM(2021) 66 final.

Tällä sopimuksella edistetään suoraan EU:n ulkoisen toiminnan tavoitteita sekä poliittista tavoitetta tehdä ”EU:sta vahvempi maailmanlaajuinen toimija”. Se noudattaa EU:n globaalistrategian linjausta toimia yhdessä muiden kumppanien kanssa ja uudistaa ulkoiset kumppanuudet vastuullisesti, jotta voidaan saavuttaa EU:n ulkoisen toiminnan tavoitteet. Se edistää EU:n tavoitetta luoda turvatut, monipuoliset ja kestävät toimitusketjut⁸ sekä EU:n kauppaa- ja kehitystavoitteita.

- **Toimintatavan valinta**

Tämä ehdotus noudattaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 218 artiklan 5 kohtaa, jossa määrätään, että neuvosto tekee päätökset kansainvälisten sopimusten allekirjoittamisesta. Ei ole olemassa muuta oikeudellista välinettä, jota voitaisiin käyttää tässä ehdotuksessa esitetyn tavoitteen saavuttamiseksi.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTEN ARVIOINTIEN TULOKSET

- **Jälkiarviointit/toimivuustarkastukset**

Ei sovelleta.

- **Sidosryhmien kuuleminen**

Komissio toteutti vuonna 2020 kesäkuun ja marraskuun välillä julkisen kuulemisen⁹, jossa pyydettiin Euroopan parlamentilta, jäsenvaltioilta, sidosryhmiltä ja kansalaisyhteiskunnalta kommentteja Euroopan unionin kauppapolitiikan uudelleentarkastelusta. Kommentteja haluttiin muun muassa tavoista, joilla voitaisiin lujittaa EU:n kauppaa- ja investointisuhteita naapurimaiden ja Afrikan kanssa.

Komissio kuulee sidosryhmiä säännöllisesti mm. kauppasopimuksia käsittelevässä asiantuntijaryhmässä¹⁰ ja kansalaisyhteiskunnan vuoropuheluverkostossa¹¹. Erityisesti tätä sopimusta koskevia neuvotteluja esiteltiin ja niistä keskusteltiin kansalaisyhteiskunnan kanssa käydyissä vuoropuheluissa 24. marraskuuta 2021 ja 17. maaliskuuta 2023.

Sekä ennen neuvotteluja että niiden aikana EU:n jäsenvaltioille tiedotettiin säännöllisesti ja niitä kuultiin suullisesti ja kirjallisesti neuvottelujen eri näkökohdista neuvoston Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren (AKT) työryhmän sekä palveluja ja investointeja käsittelevän kauppapoliittisen komitean välityksellä. Euroopan parlamentille tiedotettiin asiasta sen kansainvälisen kaupan valiokunnan (INTA) välityksellä muun muassa erityisen workshopin¹² yhteydessä 26. lokakuuta 2022. Neuvottelujen tuloksena syntyneitä tekstejä toimitettiin molemmille toimielimille.

⁸ Komission tiedonanto *Turvattu ja kestävä kriittisten raaka-aineiden saanti EU:n vihreän ja digitaalisen siirtymän tukena*, COM(2023) 165 final.

⁹ https://policy.trade.ec.europa.eu/consultations/consultation-trade-policy-review_en

¹⁰ <http://ec.europa.eu/trade/trade-policy-and-you/expert-groups/>

¹¹ <http://trade.ec.europa.eu/civilsoc/meetdetails.cfm?meet=11531>

¹² Workshop ”Ways forward for EU-Africa trade and investment relations”, 26. lokakuuta 2022.

Lisäksi komissio on neuvottelujen aikana julkaissut verkkosivustollaan¹³ neuvottelukierroksia koskevia raportteja, tekstiä koskevia ehdotuksia, lehdistötiedotteita, tietokoosteita ja muuta tausta-aineistoa ja päivittänyt niitä säännöllisesti.

- **Asiantuntijatiedon keruu ja käyttö**

Neuvotteluita käynnistäessään komissio hyödynsi ulkopuolista asiantuntemusta, jota oli koottu YK:n kauppaja kehityskonferenssin (UNCTAD) toteuttamassa, Angolaa koskevassa investointipolitiikan tarkastelussa¹⁴ sekä Maailmanpankin toteuttamassa tutkimuksessa¹⁵. Kumpikin raportti tuotettiin EU:n rahoitustuella. UNCTADin raportti tarjosi tietoa Angolan investointipuitteista ja investointiympäristön pullonkauloista. Ne liittyvät investointien tuloa ja sijoittautumista koskevaan järjestelmään, toimintasäännöksiin ja hallinnon valmiuksiin ja koordinointiin. Kyseiset ongelmat rajoittavat Angolan kykyä hyödyntää täysimääräisesti mittavaa potentiaaliaan investoijien houkuttelemiseksi monilla eri toimialoilla. Maailmanpankin raportissa todettiin erityisesti, että investoijien ilmoituksen mukaan niiden investointipäätöksiin kehitysmaissa vaikuttavat ratkaisevasti avoimuuden ja ennakoitavuuden puute julkisten virastojen kanssa asioitaessa, lakien ja asetusten äkilliset muutokset ja viiveet valtiollisten lupien ja hyväksyntien saannissa. Sopimus kattaa nämä osa-alueet.

- **Vaikutustenarviointi**

Samanaikaisesti neuvottelujen rinnalla ulkopuolinen toimeksisaaja teki kestäväan kehitykseen liittyvien vaikutusten arvioinnin (Sustainability Impact Assessment, SIA)¹⁶, joka kattoi sekä Angolan liittymisen EU–SADC-talouksumppanuussopimukseen että tämän sopimuksen. Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia mahdollisia taloudellisia, sosiaalisia, ihmisoikeuksiin liittyviä ja ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia, jotka johtuvat talouksumppanuussopimuksen ja tämän sopimuksen määräyksistä. Kestäväan kehitykseen liittyvien vaikutusten arvioinnin (SIA) yhteydessä toimeksisaaja kuuli sisäisiä ja ulkoisia asiantuntijoita ja järjesti sidosryhmien kuulemisia niin EU:ssa kuin Angolassa.

SIA vahvistaa sopimuksen myönteisen vaikutuksen Angolan talouteen ja korostaa myös täydentävyyttä sopimuksen, EU–SADC-talouksumppanuussopimukseen liittymisen ja kumpaakin prosessia tukevan teknisen avun välillä. SIA:ssa ei havaita, että sopimuksella olisi kielteisiä vaikutuksia työllisyyteen, työelämäoikeuksiin, ihmisoikeuksiin tai ympäristöön.

Sekä Angolan liittymisen EU–SADC-talouksumppanuussopimukseen että tämän sopimuksen kattavan SIA:n teki ulkopuolinen toimeksisaaja ”BKP Economic Advisors”.

- **Säätelyn toimivuus ja yksinkertaistaminen**

Ei sovelleta.

¹³ https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/southern-african-development-community-sadc/eu-angola-negotiations_en

¹⁴ Ks. UNCTAD, *Investment Policy Review of Angola* https://unctad.org/system/files/official-document/diaepcb2019d4_en.pdf

¹⁵ Ks. Maailmanpankki, *Retention and Expansion of Foreign Direct Investment, Political Risk and Policy Responses* <http://documents1.worldbank.org/curated/en/387801576142339003/pdf/Political-Risk-and-Policy-Responses.pdf>

¹⁶ Ks. *Sustainability Impact assessment (SIA) in support of trade negotiations with Angola for EU-SADC EPA accession*, Final Report, joulukuu 2021, https://circabc.europa.eu/ui/group/09242a36-a438-40fd-a7af-fe32e36cbd0e/library/f9babf9b-6d05-475f-a322-1bfc4e5c9982?p=1&n=10&sort=modified_DESC

- **Perusoikeudet**

Ehdotuksella ei ole vaikutuksia perusoikeuksien suojeluun unionissa.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Sopimuksella ei ole vaikutusta talousarvioon.

5. LISÄTIEDOT

- **Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt**

Sopimukseen sisältyy institutionaalisia määräyksiä, joissa vahvistetaan täytäntöönpanoelinten rakenne. Elinten tehtävä on sen täytäntöönpanon, toiminnan ja vaikutusten jatkuva seuraaminen.

Sopimuksen instituutioita käsittelevällä luvulla perustetaan ”investointien helpottamista käsittelevä komitea”, jonka päätehtävänä on sopimuksen asianmukaisen ja tehokkaan toiminnan varmistaminen. Sopimuksella perustetaan myös kansalaisyhteiskunnan kanssa käytävä vuoropuhelu, joka toteutetaan vuosittain investointien helpottamista käsittelevän komitean kokouksen yhteydessä.

- **Selittävät asiakirjat (direktiivien osalta)**

Ei sovelleta.

- **Ehdotukseen sisältyvien määräysten yksityiskohtaiset selitykset**

Sopimuksen yleisenä tavoitteena on helpottaa investointien houkuttelemista ja lisäämistä EU:n ja Angolan välillä talouden monipuolistamiseksi ja kestävästä kehityksestä edistämiseksi.

Sopimuksessa on neljä aineellista lukua:

- Investointeihin liittyvien toimien ennakoitavuus ja avoimuus esimerkiksi siten, että edellytetään kaikkien investointilakien ja -ehtojen julkaisemista ja edistetään investoijille tarkoitettujen yhteisten tietoportaalien käyttöä;
- Lupamenettelyjen sujuvoittaminen nopeuttamalla hakemusten käsittelyä ja edistämällä sähköistä hallintoa;
- Yhteyspisteet ja sidosryhmien osallistuminen, jotta voidaan helpottaa kanssakäymistä investoijien ja hallinnon välillä;
- Investoinnit ja kestävä kehitys ottamalla mukaan EU:n tuoreimmat ”kauppaa ja kestävästä kehityksestä” koskevat sitoumukset ja vastuullinen liiketoiminta.

Luku ”Riitojen estäminen ja ratkaiseminen” perustuu osapuolten yhteistyöhön ja yhteisesti sovittuun ratkaisuun pyrkimiseen, mutta se sisältää sovittelusääntöjen lisäksi myös viime sijaisena mahdollisuutena valtioiden välisen välitysmenettelyn.

Yleisesti ottaen on odotettavissa, että sopimus johtaa parannuksiin Angolan liiketoimintaympäristössä, mikä hyödyttää niin ulkomaisia kuin kotimaisia yrityksiä. Näin ulkomaisia investoijia kannustetaan pidempiaikaiseen paikallaoloon ja kohdistamaan pidemmän aikavälin panoksen paikallistalouteen. Nykyisten investoijien ohella sopimuksen tavoitteena on myös houkutella Angolaan uusia investoijia, erityisesti pieniä ja keskisuuria

yrietyksiä, joiden on vaikeampaa selvittää pitkällisistä ja monimutkaisista menettelyistä investointien tekemiseksi ulkomaille.

Sopimus parantaa investointien oikeusvarmuutta kaikilla toimialoilla, minkä odotetaan edistävän Angolan talouden monipuolistamista uusille toimialoille, kuten elintarvikkeiden vientiin, valmistusteollisuuteen tai palveluihin. Sopimus sisältää myös määräyksiä, joiden tavoitteena on vahvistaa yhteyksiä ulkomaisten investoijien ja kotimaisten toimittajien välillä.

Lisäksi sopimukseen sisältyy tärkeä kestävä kehitys koskeva ulottuvuus EU:n ja Angolan investointisuhteessa, mukaan luettuina sitoumukset olla heikentämättä ympäristö- ja työlakeja ja -normeja investointien houkuttelemiseksi sekä olla luopumatta tai poikkeamatta näistä laeista. Sopimus sisältää myös sitoumuksia panna kansainväliset työ- ja ympäristösopimukset tehokkaasti täytäntöön, Pariisin sopimus mukaan luettuna. Sopimuksessa edellytetään, että osapuolet edistävät vastuullisia yritystoiminnan käytänteitä investoijien piirissä, ja sillä vahvistetaan kahdenvälistä yhteistyötä, joka koskee ilmastonmuutospolitiikan ja sukupuolten tasa-arvoa koskevan politiikan investointinäkökohtia.

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Euroopan unionin ja Angolan tasavallan välisen kestävien investointien helpottamista koskevan sopimuksen allekirjoittamisesta Euroopan unionin puolesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 207 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan yhdessä sen 218 artiklan 5 kohdan kanssa,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

- 1) Neuvosto valtuutti 6 päivänä toukokuuta 2021 komission neuvottelemaan investointien helpottamista koskevan sopimuksen Euroopan unionin ja Angolan tasavallan välillä, jäljempänä 'sopimus'.
- 2) Neuvottelut Euroopan unionin ja Angolan tasavallan välisestä sopimuksesta saatiin menestyksekkäästi päätökseen 18 päivänä marraskuuta 2022.
- 3) Sopimus olisi sen vuoksi allekirjoitettava unionin puolesta sillä varauksella, että sen tekeminen saatetaan myöhemmin päätökseen,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Hyväksytään Euroopan unionin ja Angolan tasavallan välisen kestävien investointien helpottamista koskevan sopimuksen, jäljempänä 'sopimus', allekirjoittaminen unionin puolesta sillä varauksella, että sopimuksen tekeminen saatetaan päätökseen.

2 artikla

Neuvoston pääsihteeristö laatii valtakirjan, jolla sopimuksen neuvottelijan nimeämä(t) henkilö(t) valtuutetaan allekirjoittamaan sopimus unionin puolesta sillä varauksella, että sopimuksen tekeminen saatetaan päätökseen.

3 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*